

ŞƏLALƏ QULİYEVA
BDU
Zahid Xəlil küçəsi
selale_meh@mail.ru
selalequliyeva8@gmail.com

RADİOJURNALİSTİKADA KONTRAPUNKT ANLAYIŞI

Audiopublisistikada ifadə vasitələrinin (söz, səs, musiqi) sintezi, hər üç elementin harmonik vəhdəti radioəsərin kontrapunktü üçün vacib amil hesab edilir. Hadsənin baş verdiyi məkanı və şəraiti “təsvir” etməkdə, situasiyanın xarakterini müəyyənləşdirməkdə, əlavə mənə çalarları yaratmaqda sözlə yanaşı, efiərdə səslənən səs lövhələri və musiqi də önəmli rol oynayır. Səs lövhələri və musiqi hər hansı verilişin, xüsusən bədii parçanın ideya məzmununun açılmasında, hadisələrin reallaşdırılması və inkişafında mühümdür. Audiopublisistikada ifadə edilən fikir səs effektləri və musiqi ilə vəhdət halında qoşalaşanda dolğun süjet əmələ gəlir. Söz, səs effekti və musiqi vahid tamlıq yaradır. Hər üç komponentin vahid məzmun – harmoniya yaratması müxtəlif mənaları (informasiyaları) ifadə etməsi kontrapunkt adlanır. Bu ifadə vasitələrinin hər biri mükəmməl şəkildə icra olunmalı, bir-birinə bağlı şəkildə qurulsa da, ayrı-ayrı müstəqil element fonunda nəzərə çapmalıdır. Əsas məqsəd mənə yükünün açılmasıdır. İşlənən sözün mahiyyətinə işarə verən anlam və mənənin düzgün tapılması və təsir effekti yaratması süjetin kontrapunktuna nail olmaq deməkdir. Audiopublisistikada müxtəlif sənətkarlıq xüsusiyyətlərinin (radiojurnalist, aparıcı, operator, rejissor) bir ortaq məxrəcdə tətbiqi kontrapunktla nəticələnir.

Açar sözlər: radiojurnalistika, kontrapunkt, musiqi, audiotəsvir, akustika, dinləyici, səs lövhələri.

Audiopublisistikada ifadə vasitələrinin (söz, səs, musiqi) sintezi, hər üç elementin harmonik vəhdəti radioəsərin kontrapunktü üçün vacib amil hesab edilir. Bəzən hadisənin baş verdiyi məkanı və şəraiti “təsvir” etməkdə, situasiyanın xarakterini müəyyənləşdirməkdə, əlavə mənə çalarları yaratmaqda sözlə yanaşı, efiərdə səslənən səs lövhələri və musiqi də önəmli rol oynayır. Bundan əlavə, səs lövhələri və musiqi hər hansı verilişin, xüsusən bədii parçanın ideya məzmununun açılmasında, hadisələrin reallaşdırılması və inkişafında da mühümdür. Professor Qulu Məhərrəminin sözləri ilə desək, radionun bu ifadə vasitələri həm illüstrasiya kimi, həm də müstəqil şəkildə işlədilir. “Radionun akustik təbiətindən doğan bu xüsusiyyət ayrı-ayrı mövzu və janrlarda olan verilişlərin dil materialına, dialoqların quruluşuna, efiərdə danışılanların nitqinə, intonasiya-tələffüz çalarlarına, həmçinin fonetik, leksik və sintaktik hadisələrə xüsusi tələblə yanaşmağı şərtləndirir” [9,s.257].

Söz ali təfəkkürün obrazlı ifadəsi, məntiqi fikir, səs onun həyatdakı ekvivalenti, real aləmdəki təsdiqi, musiqi isə insanın emosional durumuna təsir edən əsas vasitə, şüura təqlin olunan yaradıcılıq məhsuludur. Radioəsərin fonunda istifadə olunan hər bir səs effektinin və musiqi parçasının ayrı-ayrı funksional mənə dəyəri olsa da, onları bir-birinə bağlayan məqamların vacibliyi mütləqdir. Nəzəriyyədə məqam anlayışı müxtəlif səslər, pərdələr məcmusunun bir vahid əsas kök ətrafında birləşməsi deməkdir. Kontrapunkt amilinin alınması üçün nəzərdə tutulan ifadə vasitələrindəki məqamlar da birləşəndə əmələ gələn radiopublisistik əsər dolğun məzmun kəsb edir.

Audiopublisistikada kontrapunkt problemi necə həll olunmalıdır? Musiqisiz radionu təsəvvür etmək qeyri-mümkündür. Ona görə də sözün musiqi ilə müşayiətini izləmək üçün hər iki sahənin qanunauyğunluqlarını və onlar arasındakı bağlılığı nəzərdən keçirmək lazımdır. Musiqi səsli bədii obrazların təsvirində əks olunan, insanların psixoloji aləminə güclü təsir göstərən, verilişlərin emosional təsirini artıran, fikrin daha da yaxşı qavranılmasına kömək edən, mətnlə həmahəng olan və radiojurnalistikanın müvəqqəti xarakterinə çox yaxın incəsənət növüdür. Musiqi canlı nitq kimi dinləyəcənin emosiyalarına təsir edir, radio verilişlərinin formalaşmasında iştirak edən əsas faktorlardandır. Təsadüfi deyil ki, Qərbdə yayımın bu funksiyasını krandan axan suya bənzədirlər.

Radiojurnalistikada musiqinin müşayiəti ilə mətnin ardınca mexaniki gedilmir, müxtəlif janrların formalaşmasında mətn və musiqi aktiv iştirak edir. Musiqi müxtəlif funksiyaları yerinə yetirir və aşağıdakı formalarda istifadə olunur:

- Bir verilişin müxtəlif blokları arasında birləşdirici;
- Hər bir verilişin efirdə tanınması üçün musiqili başlıqlar;
- Musiqili bəzək, dekorasiya – hərəkətin tarixi mənzərəsini yaradır;
- Musiqili ton – canlı nitqi qabartmaq məqsədilə istifadə edilir. Ən çox xəbərlər proqramlarında rast gəlinir;
- Musiqili atmosfer – jurnalistə qəhrəmanın vəziyyətini və hadisələrin gedişatını, dinləyiciyə isə baş verənləri təsvir etməyə kömək edir;
- Musiqidən mətn parçalarının sürətini və ritmini müəyyən etmək üçün istifadə olunur;
- Musiqi tam səsli obrazın yaradılması üçün bədii vasitədir.

Qərb jurnalistikasında radioəsərin parlaq, həcmli və emosional alınması üçün sənədli publisistik materialın musiqili olması və səslərlə vəhdət təşkil etməsi şərtidir.

Audiopublisistik əsərlərdə musiqini və müxtəlif səs effektlərini iki istiqamətdə istifadə etmək olar. Əvvəlcə sözün tamamlanması, sonra isə süjet strukturunun müstəqil hissəsi kimi tətbiqi. Sənədli bədii janrlarda əhəmiyyətli rol oynayan fon musiqisi ən çox kompleks şəkildə radiooçerklərdə işlənir. “Musiqi əsəri və ya onun bir hissəsi bütöv bir hekayə üçün fon rolunu oynaya bilər. Bu zaman musiqinin mövzusu radiooçerkin mövzusu ilə üst-üstə düşməli, uyğun gəlməlidir. Oçerklərdə musiqidən qəhrəmanın xarakterini müəyyənləşdirmək üçün də istifadə olunur. Bu zaman musiqi onun obrazına uyğun olmalıdır. Bir sözlə, oçerkdə musiqi konkret vəziyyətlərin (lirik, qəhrəmanlıq, dramatik) xarakteristikası kimi istifadə oluna bilər” [11, s.114]. “Kontrapunkt” - eyni zamanda səslənən iki və ya bir neçə müstəqil səsi, havanı, melodiyanı çoxsəsli musiqi əsərində harmonik birləşdirmə sənətidir. İlk dəfə musiqi nəzəriyyəsində işlədildiyindən bu sahənin terminologiyasına aiddir. Musiqi nəzəriyyəsi belə birləşmələri, onların xüsusiyyətlərini öyrənir. Bir neçə müstəqil melodik xətlərin uzlaşması deməkdir. Latın dilində “punctum contra punctum” - nöqtəyə qarşı nöqtə, musiqidə nota qarşı not və ya melodiya qarşı melodiya mənasında tətbiq olunur. Bəzi hallarda bir melodiyanın bir neçə xanə gecikdirmə ilə səsləndirilərək ona qarşı qoyulmasını da nəzərdə tutur [4, s. 234;].

Çoxsəsli polifonik musiqidə kontrapunkt əmələ gətirən melodiya kontrast olur və bədii ifadəliyinə görə bir-birindən fərqlənir. Kontrapunkt ikiqat, üfüqi-mütəhərrik və üçqat olur. Eyni vaxtda səslənən iki melodik xəttin polifonik qovuşması, səslərin yerinin dəyişdirilməsi zamanı öz musiqi mənasını qoruyub saxlaması ikiqat kontrapunktun tədqiqat obyektidirsə, üç müstəqil bədii əhəmiyyətli melodik xəttin polifonik uzlaşması üçqat kontrapunktə aiddir. Səslər bədii məqsəddən asılı olaraq, müəyyən zaman və məkan münasibətlərində qovuşdurulursa, bu üfüqi-mütəhərrik kontrapunkt zamanı reallaşır. Musiqi nəzəriyyəsində səslərin sintezini öyrənən kontrapunkt anlayışı digər yaradıcılıq sahələrində də mövcuddur.

Musiqi ilə yanaşı, televiziya verilişlərində, kino sənətkarlığında olduğu kimi audio-publisistikada da kontrapunkta nail olmaq mümkündür. Bu barədə radio nəzəriyyəsində hələlik geniş araşdırma aparın tədqiqatçılara, audioverilişlərin kontrapunkt təhlilinə aid elmi əsərlərə rast gəlinmir. Professor Nəsir Əhmədli beynəlxalq və yerli elmi jurnallarda audial jurnalistikada kontrapunkt probleminin araşdırılması ilə bağlı çıxışlar edib. Kontrapunkt bir neçə müstəqil melodiyanın, səsin eyni vaxtda eşidilməsi ilə ahəng bütövlüyü yaratmaq deməkdir. Audi-ojurnalistikada kontrapunkt dedikdə buradakı dil anlayışına daxil olan komponentlər arasında əlverişli funksiya bölgüsü nəzərdə tutulur. Yəni həmin komponentlər bir-birini təkrarlamamalı, hərəsi məzmunun bir tərəfini açmaqla kompleks yaratmalıdır [5,s.32]. Kontrapunkt radioda nöqtə, fərqli səslik, yəni sözlə səsin fərqli mənalar ifadə etməsi anlamındadır. [8, s.149].

Audiopublisistikada ifadə edilən fikir səs effektləri və musiqi ilə vəhdət halında qoşalaşanda dolğun süjet əmələ gəlir. Söz, səs effekti və musiqi vahid tamlıq yaradır. Hər üç komponentin vahid məzmun – harmoniya yaratması müxtəlif mənaları (informasiyaları) ifadə etməsi kontrapunkt adlanır. Bu ifadə vasitələrinin hər biri mükəmməl şəkildə icra olunmalı, bir-birinə bağlı şəkildə qurulsa da, ayrı-ayrı müstəqil element fonunda nəzərə çapmalıdır.

Audiopublisistikada kontrapunktun alınması üçün birinci növbədə radio danışıqı mükəmməl olmalı, aparıcı tələb edilən meyarlara uyğun seçilməlidir. Müəllifin fikirini, ideyasını auditoriyaya məharətli ifası ilə təqdim etməlidir. Bəşəri söz dühası Nizami Gəncəvi yazır:

Sözdür həm təzə şey, həm də köhnə şey,
Sözdən danışılır zaman-zaman hey.
Sözünə almasan layiqli cavab,
Qiymətli sözləri eyləmə xərab...

Şairin XII əsrdə deyilmiş misraları bugün üçün də aktualdır. Bəzən radiomətnlərin təqdimatında zəiflik sözlərin mahiyyətini, mənə dəyərini itirir. Mərhum sənətkar, nadir səs sahiblərindən biri, Azərbaycan radiosunda 30 il diktör işləyən Yusif Muxtarov yeni yaradılan efirlərdə, xüsusən özəl radiolarda belə səslərə rast gələndə deyirdi: “Efir cılız səslərlə doludur. Hətta bəzi aparıcıların cümləni tamamlamağa nəfəsi belə çatmır, eləcə sözləri necə gəldi, necə ürəyi istədi, bəlkə dəqiq olar deyim, necə qabiliyyəti yetdisə, elə o boyda da yağdırır dinləyicinin üstünə. Di gəl başa düş görüm, nə başa düşdün, nə anladın onun dediklərindən. Belə əcayib dil olmaz, belə cümlə qurmaq, bu sürətlə danışmaq, xəbər oxumaq olmaz. Yazılan mətnlərdə bir saf cümlə, bir salamat fikir, işıqlı söz tapmaq olmur” [10, s.32].

Audial jurnalistikada diktör, aparıcı, müxbir danışıqında “heca vurğusu”, “söz vurğusu”, “cümlə vurğusu”, “pauza”, “intonasiya”, “temp” və s. vacib ünsürlərə fikir verməlidir. “Ümumiyyətlə, vurğu mahiyyət etibarilə sözün bütövlüyünə xidmət edir və onun fərmalaşdırıcı elementlərindən biri kimi çıxış edir” [2,s.5]. Bunların hər biri ayrılıqda mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Sovet dövründə radio dilinin düzgün inkişafı üçün diktörlərə kömək məqsədi ilə “Sözlərin vurğusu” adlı kitab çap olunaraq mərkəzi və bütün respublika radiolarında diktörlərin stolüstü kitabına çevrilmişdi [13,s.476].

Professional radio diktoru, əməkdar artist Eldost Bayram müxtəlif redaksiyalarda hazırlanan materialları, mətnləri çox vaxt məhz diktörlərin minlərlə dinləyiciyə çatdırdığını, dinləyici ilə müəlliflər, çıxışçılar arasında körpü olduğu fikrindədir. Hətta çox vaxt dinləyici mətnin müəllifinin də məhz səsinə eşitdiyi diktör olduğunu güman edir. “Əsl diktör bu mətni efirə elə şövqlə, elə böyük həvəslə, elə böyük inamla, yaradıcılıq ilhamı ilə təqdim etməlidir ki, dinləyici daha seçim etməyə, əsl müəllifin kimliyini öyrənməyə ehtiyac duymasın” [10, s.130].

Aparıcı öz sözünü dili, dodaqları ilə deyil, həmçinin hiss və həyəcanı ilə ifadə etməli, ürəyi, duyğuları ilə bildirməlidir. Məhz o zaman mətnin qayəsi aparıcının şüuruna həkk edilir. İnformasiyanın ötürücüsü rolunda kommunikativ funksiyanın daşıyıcısı ola bilər. Fikir əvvəlcə

onun öz beyninə təlqin olunur və şüurda olan təsəvvürlər zəminində tələffüz edilir, assosiasiyalar doğurur. “Ünsiyyət və ya kommunikatıv məlumatı yaratmaq, informasiya saxlamaq, ötürmək və qəbul etmək, dünyanı dərk edib, şərhini vermək, baş verən hadisələrə münasibət bildirmək, mövqə sərgiləmək deməkdir” [12, s. 11].

Cümlədə vurğuların yerində işlənməməsi, xüsusən efir danışıq zamanı səhvlərə yol verilməsi audionitqin səviyyəsini aşağı salır. Bütün vurğu növləri və digər elementlərinin tamlıq halında bütövləşməsi isə audiodanışıqda kontrapunkta nail olmaq anlamındadır. Mövlanaya görə “dünya bir dağ, bizim etdiklərimiz isə səsdir. Səslərin əks-sədası yenə də bizim səsimizə, yenə də bizim tərəfimizə qayıdır” [1,s.115]. Təsirli, cazibəli səsdə sözün, kəlmənin mənası, ritmi, harmoniyası duyulur.

Professor Gülrux Əlibəyli radionu canlı orqanizm adlandırır. “Radionun öz dili, öz səsi, öz ritmi var. Radioda işləyən hər kəs gərək Azərbaycan və yayımın aparıldığı dili gözəl bilər, onun orfoqrafiyasına və orfoepiyasından xəbərdar ola. Gərək səs sahibinin-diktorun, aparıcının səsi öz ahəngdarlığı, musiqiliyi, lokonikliyi ilə seçilə. Onun vurğunu düzgün vurmamaq, sözü yanlış demək və ya cümləni səhv oxumaq şansı yoxdur, illahdakı, birbaşa efirdə, canlı yayımda” [10, s. 127]. Uzun illər radiojurnalistikada təcrübəsi olan Zərəxanım Əhmədlinin fikrincə isə, radioda danışan istər diktor olsun, istər aparıcı, natiq deyil. “Amma gözəl danışıq qabiliyyətinə malikdir. Nədir bu gözəllik? Bu gözəllik dilə mükəmməl bələd olmaq deməkdir. Dilimizin bütün incəliklərini bilmək, onun saflığını, axarlığını ifadə etmək bacarığına malik olmaq deməkdir” [6,s.10].

“...Mən mikrofon qarşısında oturanda özümü rahat hiss edirəm. Çünki həmin an qarşımda əyləşib mənə qulaq asan insanların üzünü görməsəm də, nəfəsini hiss edirəm, elə bilirəm ki, onlarla həmsöhbətəm. Diktorlar sözünün tutumu, çəkisi təsəvvür edilməz dərəcədə böyükdür, onda qəribə bir sirr var, cazibə var” (Xalq artisti, diktor Yusif Muxtarov) [10, s. 211]. Radiojurnalist, Əməkdar incəsənət xadimi Şəfəq Əlixanlı deyir: “Radioda çalışmaq, hər dəfə efirdə mikrofonun düyməsinə bir toxunuşla milyonların, azman bir auditoriyanın önünə çıxmaq kimi böyük bir həyəcanı hədsiz sevgi və zövqlə yaşamaq nə qədər ecazkar səadət olsa da, bir o qədər çətin, ağır və insandan fədakarlıq tələb edən bir məqamdır. [10, s. 174]. Diktorların sənətə sevgisindən, səsləndirdiyi fikirlərdən çox misallar çəkmək mümkündür. Əməkdar telejurnalist Telli Pənahqızı yazır: “Diktor səmimiyyət və inam deməkdir. Dinləyici efirdə səsini eşitdiyi diktorun səsini dinləyərkən əvvəlcə o adama qəlbində hüsn-rəğbət hiss edir, onun dediklərinə inanır. Tamaşaçı, dinləyici bu insandan eşitdiklərini həqiqət kimi qəbul edir. Çünki diktor rəsmi şəxsdir, “ölkənin danışan dilidir”, o səhv edə bilməz” [10, s. 154-155].

Azərbaycanda peşəkar diktorluq məktəbinin yaradıcısı Aydın Qaradağlı deyirdi: “Diktor hər şeyi tez qavramağı bacarmalıdır. Hətta qaça-qaça materialın məzmununu, üslubunu belə tutmalıdır. Onda oxuduğu mətnə düzgün ton verər, mikrofonu səlissə oxuya bilər. Səhvlər o vaxt buraxılır, effekt o vaxt itir ki, diktor materialla yaxından tanış olmur. Diqqətsizlik, laqeydlik göstərir. Mikrofon qarşısında dayanarkən sözləri oxumaq lazım deyil. Yalnız fikri çatdırmaq üçün oxumaq lazımdır. Bunun üçün ahəng, məntiqi vurğu, aramla oxuma halları olduqca vacibdir. Hər şeydən əvvəl, burdakı müəllif fikri düzgün açılmalıdır. Belə olduqda sən həmin materialın müəllifinə çevrilirsən, sanki hər şeyi öz adından danışırsan...” [7,s.224].

Bəzi diktorların təcrübəsindən sitatlar çəkilməsinin səbəbi onların illərlə təcrübəyə yiyələnməsi və özünəməxsus ifadəli oxu tərzinin olmasıdır. Əsl diktorlar sözün deyiliş qaydasını yaxşı bildikləri üçün mətn üzərində redaktə işinin də peşəkar ustası olmalıdırlar. Ümumiyyətlə, bədii redaktə jurnalist yaradıcılığının əsasını təşkil edir. Radiopublisistikada kontrapunkt üçün sözün əsas funksional dəyər daşdığını qismən aydınlatsaq da, etiraf etməliyik ki, efirdə musiqisiz, əlavə yardımçı səslər olmadan tək-cə sözlə məqsədə nail olmaq mümkün deyil. Hər üç amilin bərabər səviyyədə bir-birinə uzlaşması nəticəsində kontrapunkt reallaşa

bilər. Diktorlar müəllif tərəfindən yazılmış mətnə doğma münasibətini öz praktiki təcrübələrinə əsaslanaraq izah edirlərsə, audiodanışıqın konkret hansı müstəvidə olması ilə bağlı alimlərin qənaəti məsələnin tam elmi mahiyyətinə söykənir. Professor Nəsir Əhmədli “Audiodanışıq = fikir (radio verilişlərinin əsasını təşkil edən faktlar) + efir dili” anlayışını konkret prizmadan şərh edir. Alimin fikrincə audiodil sözlərin (diksiya, intonasiya, pauza və orfoepik normalar daxil olmaqla), musiqinin (jurnalist verilişlərinin müşayət edən tərtibat musiqisi nəzərdə tutulur) və səs effektlərinin sintezidir. Radioya münasibətdə “audiodil” deyəndə bu triadadan danışmaq olar: şifahi nitq+təbii səslər (ətraf aləmdə qulaq eşidən və anlam yaradan küy səslər)+musiqi (fon musiqisi) [3,s.39]. Adiopublisitikada fikir adresata, yəni dinləyiciyə ünvanlanan müasir sözlə ifadə etsək, bir mesajdır. Bu mesajı alan şəxs fərdi dünyagörüşü nəticəsində onu anlamağa, mənasını dərk etməyə çalışır. Eşitdiyi səsə qarşı reaksiyası olur. Mətnə işlədilən at səsi, quşların səhərçağı civildəşməsi və s. anlam yaratmaq məqsədi ilə işlənən effektlərdir. Əsas informasiyadakı məna yükünün açılmasıdır. Həmin anlamlar sonda bir məna yaratmalıdır ki, fikir tam məziyyəti ilə aydın olsun. İşlənən sözün mahiyyətinə işarə verən anlam və mənanın düzgün tapılması və təsir effekti yaratması süjetin kontrapunktuna nail olmaq deməkdir. Audiopublisitikada müxtəlif sənətkarlıq xüsusiyyətlərinin (radiojurnalist, aparıcı, operator, rejissor) bir ortaq məxrəcdə tətbiqi kontrapunktla nəticələnir.

Ədəbiyyat siyahısı

1. Aforizmlər: secilmişlərdən secilmişlər /S. Xəlilovun təqdimatında. Bakı: Çarşıoğlu, 2012, 560 s.
2. Ağayeva T.F. Azərbaycan dilinin intonasiyası. Bakı: APİ, 1978, 92 s.
3. Ахмедли Н. А. Азербайджанское международное радиовещание на Ближний и Средний Восток: история, практика, теория, Баку: БГУ, 2003, 219 с.
4. Bədəlbəyli Ə. İzahlı monoqrafik musiqi lüğəti. Bakı: Ü.Nacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyası, 2017, 511s.
5. Əhmədli N. Jurnalistin nitq mədəniyyətinin əsasları. Bakı: Elm və Təhsil, 2014, 280 s
6. Əhmədli Z. Diqqət mikrofon. Bakı: Reklam agentliyi, 2013, 78 s.
7. Qarayev T. Sənətin keçdiyi yollar. Bakı: Apostroft, 2014, 524 s.
8. Məhərrəmli Q. Kino, televiziya, radio terminləri. Bakı: Ensiklopediya, 2002, 352 s.
9. Məhərrəmli Q. Radio dərsləri. Bakı: Nurlan, 2007, 496 s.
10. Pənahqızı T. Səsin xiffəti. Bakı: Ziya, 2012, 448 s.
11. Щерель А.А. Аудиокультура XX века. М.: Прогресс-Традиция, 2004. 576 с. 2004, 576 с.
12. Veysəlli F. Semiotika. Bakı: Mütərcim, 2010, 334 s.
13. Зарва М.В., Головина А.И. Словарь ударений. В помощь диктору/ Под ред. К.И.Былинского. М.: Мин.культ.СССР, 1954, 476 с.

Sh.Kuliyeva

The concept of counterpoint in radio journalism

Summary

The synthesis of means of expression (speech, sound, music) in audio journalism, the harmonious combination of all these three elements is considered an important factor determining the counterpoint of the work. When “describing” the place and state of an event, when determining the nature of a situation, in addition to creating additional values, music and sound effects play an important role. Sound effects and music play an important role in the disclosure of the ideological content of the artistic part, in the implementation and development

of the event. The thought expressed in audio journalism, in combination with sound effects and music, create a complete plot. Vocabulary, sound effects and music create a single fullness. Each of the three components is called a counterpoint expression of the same content - the creation of harmonies with different values (information). Each of these elements of the expression must be perfectly executed, interconnected and have a separate independent background. The main goal is the discovery of meaning. The value indicating the essence of the word used and the effect of influence indicates the achievement of the counterpoint of the plot. The use of various features of creativity (radio journalist, presenter, cameraman, director) generally leads to a counterpoint.

Key words: radio journalism, counterpoint, music, audiovisual, acoustics, radio listener, sound signals

Ш.Кулиева

Понятие контрапункт в радиожурналистике

Резюме

Синтез средств выражения (речь, звук, музыка) в аудио публицистике, гармоничное сочетание всех этих трех элементов считается важным фактором, определяющим контрапункт произведения. При «описании» места и состояния события, при определении характера ситуации, в дополнение к созданию дополнительных значений, музыка и звуковые эффекты играют важную роль. Звуковые эффекты и музыка играют важную роль в раскрытии идейного содержания художественной части, в реализации и развитии события. Мысль, выраженная в аудио публицистике, в сочетании со звуковыми эффектами и музыкой создают полный сюжет. Словарный запас, звуковые эффекты и музыка создают единую полноту. Каждый из трех компонентов называется контрафактным выражением одного контента - созданием гармоний с разными значениями (информацией). Каждый из этих элементов выражения должен быть идеально выполнен, взаимосвязан и иметь отдельный независимый фон. Основная цель – открытие смысла. Значение, указывающее на суть используемого слова и эффект влияния, говорит о достижении контрапункта сюжета. Применение различных особенностей творчества (радио журналист, ведущий, оператор, режиссер) в целом приводит к контрапункту.

Ключевые слова: радиожурналистика, контрапункт, музыка, аудиовизуаль, акустика, радиослушатель, звуковые сигналы.

Redaksiyaya daxil olma tarixi: 21.06.2019

Çapa qəbul olunma tarixi: 26.07.2019

Filologiya elmləri doktoru, professor Nəsir Əhmədli tərəfindən çapa tövsiyə olunmuşdur.